

25.05.2020

POL-2020-29190

Puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä HE 31/2020 vp

1 Taustaa

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 31/2020 vp.

Taustaksi todetaan Poliisihallituksen aikaisemmin lausuneen Sisäministeriölle välilausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

2 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 31/2020 vp

Yleisesti lakiesityksen sisältöä pidetään tarpeellisena sekä hyvin valmisteltuna. Hallituksen esityksessä esitetty Puolustuskiinteistöjä koskeva järjestely vaikuttaa perustellulta ja hyödylliseltä.

Hallituksen esityksessä tarkennetaan Senaatti-kiinteistöjen ja Senaattikonsernin tehtäviä, asemaa, vastuita ja edellytyksiä toimia markkinoilla. Poliisihallitus pitää esitettyjä tarkennuksia lähtökohtaisesti hyvinä, mutta niitä tulisi osittain vielä täsmällisemmin tarkentaa. Palvelusopimusten ehdoista ja määräytymisperusteista olisi hyvä säätää hallituksen esityksen mukaisesti asetuksella ja näin myös selkeyttää edelleen Senaatti-konsernin (Senaatti-kiinteistöjen) ja valtioasiakkaiden vastuita ja tehtäviä toimitilasioissa. Lisäksi tulisi selkeyttää kustannusvastuuta ja kustannusten jakautumista, erityisesti sisäilmakohteiden osalta. Ongelmia valtion toimitilajärjestelmässä esiintyy erityisesti vastuuseen ja kustannuksiin liittyen rakennus- ja toimitilahankkeissa, sisäilmaongelmien ratkomisen yhteydessä sekä jatkuvasti nousevissa toimitilakustannuksien kattamisessa valtion budjetista.

Sisäilmaongelmien kustannustenjaossa ongelmat liittyvät pääasiassa väistö- tai väliaikaistilojen kulujen jakamiseen vuokralaisen ja Senaatin kesken. Epäselväksi on jäänyt ja kiistaa usein aiheuttaa se, kenen vastuulle kuuluvat mm. väistön muuttokustannukset, muutostyöt, kalusteiden puhdistaminen sekä esim. kalustaminen tilanteissa, joissa vanhoja kalusteita ei sisäilmaisesta ongelmakohteesta voida siirtää väistötiloihin. Isoin ongelma

on niissä tilanteissa, kun kyse ei Senaatin mukaan ole puhtaasti väistöstä (vaikka tosiasiallisesti tästä on vuokralaisen näkökulmasta kyse) vaan sisäilmaongelmista johtuvista väliaikaistiloista.

Väliaikaistiloista on kysymys Senaatin tulkinnan mukaan tilanteissa, joihin asiakasviraston henkilöstö on osin tai kokonaan jouduttu siirtämään työsuojelullisista syistä sisäilmaongelmallisista valtion omistamista tiloista, mutta tarkoituksena ei väistön jälkeen ole enää palata samoihin tiloihin, joista väistöön jouduttiin lähtemään, vaan uusiin tiloihin. Senaatin tulkinnan mukaan talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksia ei näissä tilanteissa sovelleta.

Vuokralaisen näkökulmasta tosiasiallista eroa näiden kahden väistön osalta ei ole, etenköön, kun varsin usein paluu tiloihin, joista väistöön lähdettiin ei erinäisistä syistä ole enää todellinen vaihtoehto eikä mahdollista (tilat eivät esim. vastaa poliisitalokonseptia tai poliisin turvallisuusmääräystä taikka tiloihin ei mahduta).

Aiempi talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjaus kustannustenjaosta valtion sisäilmakohteissa (24.9.2009) koetaan edellä mainituista syistä pahasti vanhentuneeksi ja se vaatisi päivittäistä ja täydentämistä. Tämä voitaisiin tehdä lainsäädännönkin tasolla.

Vastuukysymys toimitila-asioissa on moniulotteinen kokonaisuus. Valtion ulkopuolisiin tahoihin nähden vastuussa on aina Suomen valtio. Senaatti-kiinteistöjen lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia valtion omistamasta kiinteistövarallisuudesta. Ongelmaksi muodostuu tilanteet, joissa toimitila on tullut elinkaarensa päähän ja vaatii kipeästi peruskorjaus- ja parannustoimia, mutta vuokralaisena toimiva valtion toimija ei saa rahoitusta näille toimitilahankkeille. Avoimeksi kysymykseksi jää tällöin kuka on näissä tilanteissa vastuussa siitä, että kiinteistöjä ei saada korjattua vaaditulle tasolle ja työntekijöillä ei ole terveellisiä ja turvallisia tiloja käytettävissään. Tältä osin voidaan vastuuta toimitila-asioissa pitää hyvinkin yhteisenä asiana valtiolla. Lisäksi vastuukysymykset monimutkaistuvat rakennus- ja toimitilahankkeissa, kun mukaan tulevat valtion ulkopuoliset toimijat. Tältä osin on korostettava Senaatti-kiinteistöjen vastuuta toteuttaa kustannustehokkaita hankintoja ja valvoa sopimusehtoja.

Poliisihallituksen näkökulmasta asiaa tarkastellessa Senaatti-kiinteistöillä vaikuttaisi ajoittain olevan lisäksi hankaluutta toteuttaa sekä tehtävänsä valvoa valtion kokonaisuutta, että toimia edellytetyksi liiketaloudellisin periaattein.

Todettakoon lopuksi, että Senaatti-kiinteistöjen toimintaa on pyritty aktiivisesti parantamaan viime vuosina, ja yhteistyön ja toimintatapojen kehittämistä poliisin ja Senaatti-kiinteistöjen välillä tehdään jatkuvasti.